

**Een archeologisch inventariserend
veldonderzoek (IVO) door middel van een
bureauonderzoek en boringen aan de
Gruttoweg te Zeewolde (Fl.)**

H. Buitenhuis

ARC-Rapporten 2003-50

Groningen
20 oktober 2003
ISSN 1574-6887

1 Inleiding

1.1 Objectgegevens

ARC-Projectcode	2003/257
Provincie	Flevoland
Gemeente	Zeewolde
Plaats	Zeewolde
Toponiem	Gruttoweg
Kaartblad	26D
Coördinaten	153.000/485.000
Periode	–
Type object	–

1.2 Aanleiding voor het onderzoek

In opdracht van het adviesbureau Groenraedt BV is door Archaeological Research & Consultancy (ARC bv), in de persoon van dr. H. Buitenhuis, op 9 oktober een archeologisch inventariserend veldonderzoek (IVO) door middel van een bureau-onderzoek en boringen uitgevoerd op een perceel gelegen aan de Gruttoweg te Zeewolde. De aanleiding van het onderzoek is de bouw van twee windmolens. graaggedaan

1.3 Ligging van het onderzoeksgebied

Het onderzochte terrein is gelegen aan de Gruttoweg, gemeente Zeewolde, op twee locaties. De locaties liggen 250 m ten noordwesten en 250 m ten zuidoosten van huis nr. 5. (afb. 1). Het zijn beide agrarische gebruiksgronden, recentelijke geploegd.

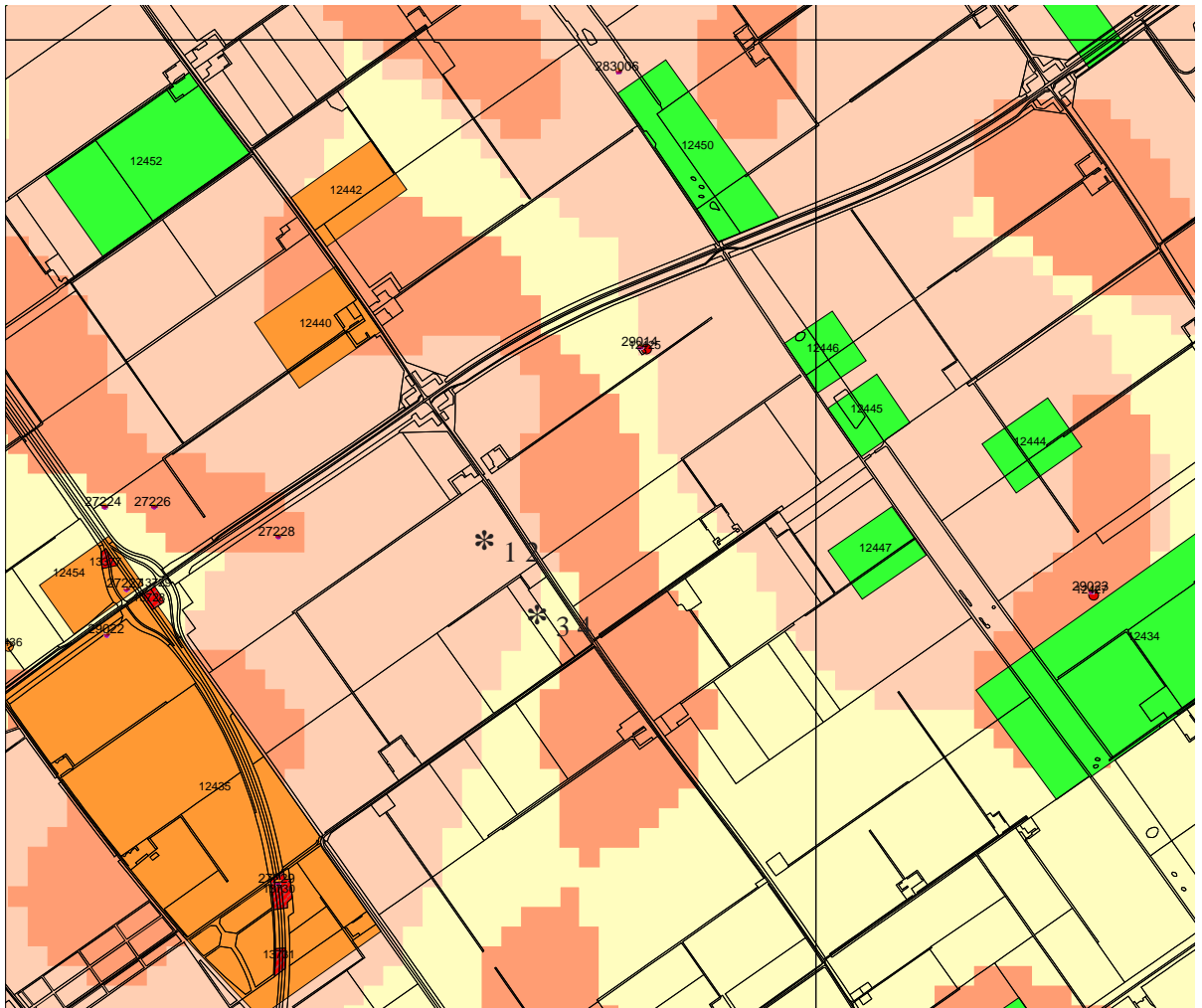
1.4 Doel van het onderzoek

Het onderzoek had als doel om inzicht te verkrijgen in de bodemopbouw ter plaatse van de geplande bouwactiviteiten en te komen tot een betere archeologische verwachtingswaarde van het plangebied.

1.5 Werkwijze

Om de doelstelling te kunnen verwezenlijken werden op het onderzoeksterrein in totaal vier boringen gezet ten behoeve van de archeologie. Op de twee geplande bouwlocaties zijn steeds twee boringen gezet op een afstand van 10 m van elkaar (afb. 1). De exacte coördinaten van elk boorpunten zijn door het ingenieursbureau BCC bv uit Leerdam door middel van GPS-metingen vastgelegd (tabel 1).

De boorkernen werden zorgvuldig uitgelegd, waarbij de opeenvolgende bodemlagen precies konden worden beschreven en opgemeten. Vervolgens werd de bodemopbouw per boring beschreven en werd er gelet op de aanwezigheid van archeologische indicatoren, zoals aardewerkfragmenten, houtskool, fosfaatvlekken, vuursteen, natuursteen, verbrand leem en bot.

Legenda

- WAARNEMINGEN
- TOP10
- GRID_1KM
- MONUMENTEN**
- archeologische betekenis
- archeologische waarde
- zeer hoge arch waarde, beschermd
- hoge archeologische waarde
- zeer hoge archeologische waarde
- IKAW**
- zeer lage trefkans
- lage trefkans
- middelhoge trefkans
- hoge trefkans
- lage trefkans (water)
- middelhoge trefkans (water)
- hoge trefkans (water)
- water
- niet gekarteerd

0 1 km

ROB
ArchisII

Afbeelding 1 De ligging van het onderzoeksgebied met de boorlocaties (*) in de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW 2e generatie). Bron: Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Archis II. Kaart aangevuld door dr. H. Buitenhuis.

boring	x-coördinaat	y-coördinaat	z-coördinaat
1	153355.56	484993.39	-4.53
2	153347.30	484998.07	-4.60
3	153632.36	484574.33	-4.49
4	153624.31	484568.42	-4.40

Tabel 1 RD coördinaten van de boorpunten.

Voor het boren is gebruik gemaakt van een verlengbare edelmanboor met een diameter van 8 cm en, indien noodzakelijk, met een guts. Naast het boren is, voor zover noodzakelijk, een oppervlaktekartering uitgevoerd, bestaande uit het aflopen van het terrein en het inspecteren van ontsluitingen. De vondstzichtbaarheid was goed.

2 Resultaten

2.1 Bureauonderzoek en geo-archeologische context

De archeologische verwachting van de noordelijke locatie is volgens de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW 2e generatie) middelhoog en van de zuidelijke locatie laag (afb. 1). Er zijn geen archeologische vondsten bekend van het terrein. Archeologische waarnemingen in de directe omgeving zijn: hout, en keramiek resten van een schip uit de Nieuwe Tijd (waarnemingsnummer 29014) ten noorden van het terrein op ruim een kilometer afstand, en twee houtskoolconcentraties (waarnemingsnummers 27228 en 27229) ten zuidwesten van de bouwlocaties in het tracé van de A27, welke worden geïnterpreteerd als antropogene resten uit de vroege prehistorie (Paleolithicum tot Neolithicum).

De genese van het gebied wordt bepaald door pleistocene dekzandafzettingen waardoor de rivier de Eem liep. In het Holoceen heeft zich op de dekzand, en rivierafzettingen een veenlaag gevormd, waarover in de Middeleeuwen een kleilaag is afgezet, als gevolg van de doorbraak van de Zuiderzee. Bij onderzoek van de houtskoolconcentraties in het tracé van de A27 is gebleken dat het veen tot 8 m –NAP aanwezig was.

2.2 Bodemopbouw

De bodemopbouw in de vier boringen is, van onder tot boven, als volgt (zie bijlage 2 en bijlage 1): Op het pleistocene, fijne zand heeft zich, tijdens de holocene transgressie, veen gevormd, soms voorafgegaan door een kleiafzetting. De bovenkant van het veen gaat geleidelijk over in een kleiafzetting, soms met iets zand. In deze klei zijn meestal ook veenresten teruggevonden. Er is een verschil in diepte waarop deze bodemlagen zich bevinden, tussen de noordelijke en zuidelijke locatie. In de noordelijke locatie (boringen 1 en 2) bestaat de bodem vanaf circa 450 cm beneden maaiveld uit veen. Dit veen bestaat uit zeer veel plantenresten en is niet vermoerd of veraard. Op een diepte van ca. 300–270 cm beneden maaiveld gaat deze geleidelijk over in een klei, of lichtzandige kleiafzetting met schelpresten. In

de zuidelijke locatie (boringen 3 en 4) is in boring 4 op een diepte van 370 cm beneden maaiveld ruim 30 cm grijsbruin fijn zand aangetroffen. In boring 3 wordt op deze diepte nog zandig veen gevonden. Over deze bodem heeft zich klei afgezet met daarin soms veel verspoeld veen, en zandlaagjes. Schelpresten bevinden zich vooral in de bovenste 2 m van de kleiafzettingen, maar ook in de klei vlak boven het veen zijn iets schelpresten gevonden.

2.3 Vondsten

Tijdens het onderzoek zijn er noch in de grondmonsters noch aan het oppervlak archeologische indicatoren aangetroffen. Ook het zeven van het zand heeft geen archeologische indicatoren opgeleverd.

3 Conclusies

De geologische kaart van Nederland en de Indicative Kaart Archeologische Waarde (IKAW) geven aan, dat het onderzochte terrein gelegen is op de flank van een dekzandrug, en een lage tot middelhoge archeologische verwachtingswaarde heeft. De boringen geven aan dat in het Holoceen, bij het begin van de transgressies, er klei is afgezet en veen is gevormd op het dekzand. Uit de waarneming, dat het veen deels zandig is en zich voor het veen ook klei heeft afgezet, kan worden opgemaakt dat dit een hoog energetisch systeem is geweest, waarbij de bovenkant van het pleistocene zand, waarin zich een bodem had kunnen bevinden, niet intact is gebleven. Het pleistocene zand in boring 4 laat ook geen intacte bodem zien. Ook de kleiafzettingen na de veen zijn in een actief systeem gevormd. De veenresten in de kleilagen geven eveneens aan dat de bovenkant van het veen is verstoord.

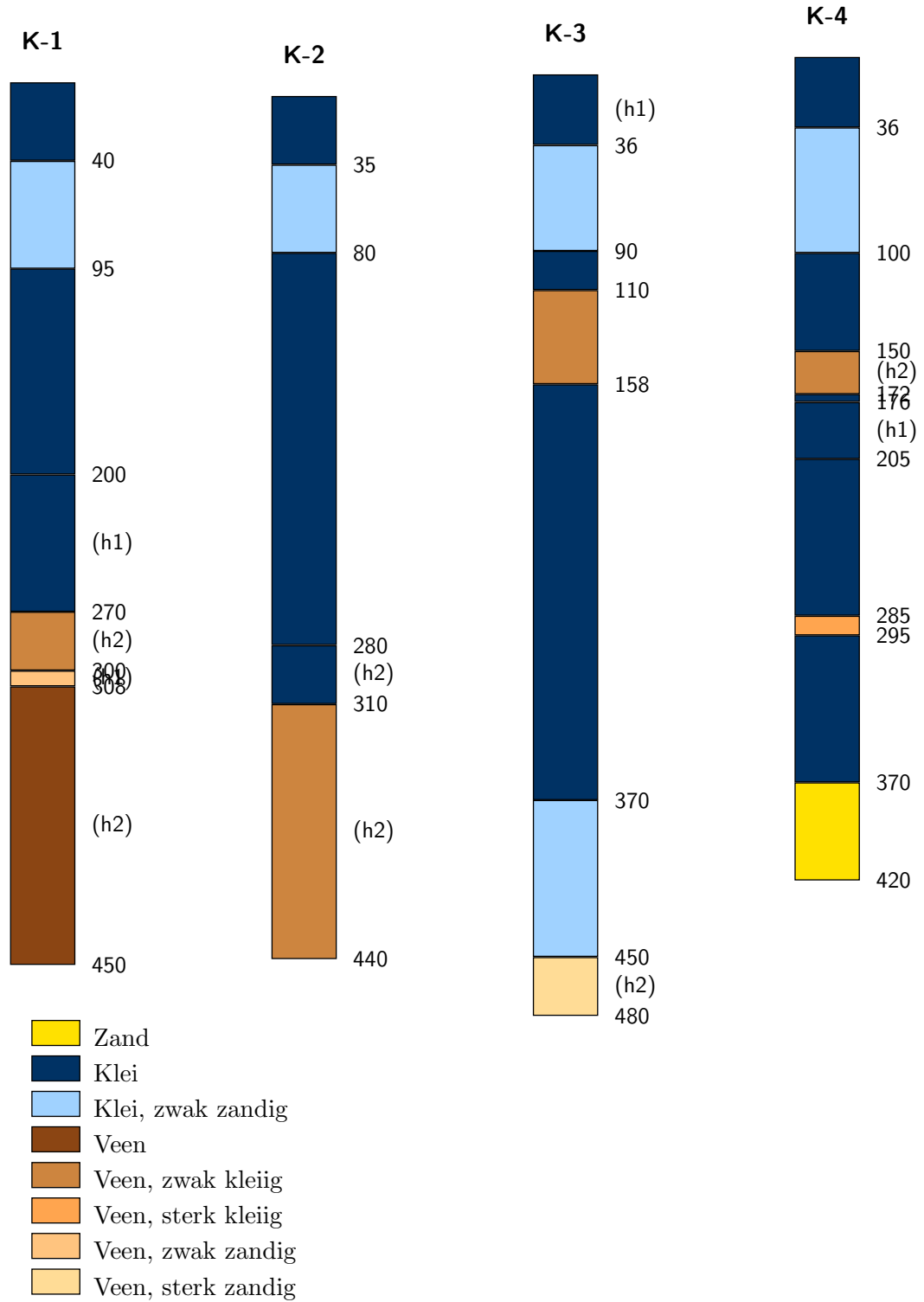
4 Aanbeveling

Potentieel zijn er in dit gebied twee fasen waarin menselijke activiteiten zich konden afspelen, namelijk in de periode van het Paleolithicum tot het Neolithicum, waarin deze activiteiten konden plaatsvinden op het pleistocene zand. De indicaties uit de boringen geven aan, dat deze laag echter niet intact is. Ook in de periode aan het einde van de veengroei, de Midden- tot Late IJzertijd, zou het gebied droog genoeg hebben kunnen zijn, zodat menselijke activiteiten er konden plaatsvinden. Ook deze laag is echter in het onderzochte terrein verstoord.

De archeologische verwachtingswaarde voor de twee bouwlocaties is daarom zeer laag en, ondanks het gegeven dat de verstoring tot in het pleistocene zand zal plaatsvinden, wordt aanbevolen het terrein vrij te geven voor de geplande bouwactiviteiten.

Bijlage 1 Boorraaien

Boorraaien Gruttoweg. Tekening: dr. H. Buitenhuis.

Bijlage 2 Boorstaten

nr.	diepte (cm.)	lithologie	extra	grens	kleur	opmerkingen
1	40	klei	–	geleidelijk	donkergrijs	schelpresten
	95	klei, zwak zandig	–	geleidelijk	bruingrijs	schelpresten, met dunne zandlaagjes
	200	klei	–	geleidelijk	donkergrijs	weinig plantenresten
	270	klei	zwak humeus, iets weinig	diffuus	donkergrijsbruin	
	300	veen, zwak kleiig	matig humeus	geleidelijk	donkerbruin	matig plantenresten
	308	veen, zwak zandig	zwak humeus	geleidelijk	blauwzwart	met blauwgrijze zandlaagjes
	450	veen	matig humeus	–	bruin	zeer veel plantenresten, weinig zand in laagjes
2	35	klei	–	geleidelijk	donkergrijs	schelpresten
	80	klei, zwak zandig	–	geleidelijk	bruingrijs	schelpresten, met iets verploegd zand
	280	klei	–	diffuus	donkergrijs	schelpresten, soms zandlaagjes, verspoeld veen
	310	klei	matig humeus, iets weinig	diffuus	donkerbruingrijs	weinig plantenresten
	440	veen, zwak kleiig	matig humeus	–	grijsbruin	veel plantenresten
3	36	klei	zwak humeus	geleidelijk	donkerbruingrijs	schelpresten
	90	klei, zwak zandig	–	geleidelijk	donkergrijsbruin	schelpresten
	110	klei	–	geleidelijk	donkergrijs	matig plantenresten
	158	veen, zwak kleiig	–	scherp	donkergrijsbruin	
	370	klei	–	geleidelijk	blauwgrijs	blauwgrijze slappe klei-verspoelde plantenresten
	450	klei, zwak zandig	–	scherp	blauwgrijs	schelpresten
4	480	veen, sterk zandig	matig humeus	–	bruin	weinig plantenresten
	36	klei	–	geleidelijk	donkerbruingrijs	schelpresten
	100	klei, zwak zandig	–	geleidelijk	donkergrijsbruin	schelpresten, zandlaagjes
	150	klei	–	geleidelijk	donkergrijs	matig plantenresten
	172	veen, zwak kleiig	matig humeus	scherp	donkerbruinzwart	
	176	klei	–	scherp	lichtgrijs	matig plantenresten
	205	klei	zwak humeus, matig weinig	geleidelijk	bruingrijs	
	285	klei	–	scherp	blauwgrijs	verspoeld veen, weinig plantenresten
	295	veen, sterk kleiig	–	scherp	grijsbruin	verspoeld/ingespoeld
	370	klei	–	scherp	grijs	weinig plantenresten
420	zand	–	–	grijsbruin		